

LEVANT

Any XI Núm. 381
ARTA 21 de Gener 1927.

DEUTER

PREUS
Artá, i comarca any. 4 pts.
A fora id . . . 6 pts.
Extranger id . . . 10 pts.

En les solemnes festes qu'Artá dedica

a commemorar el VII Centenari de la mort de Sant Francesc d'Assís.

EL CENTENARI FRANCISCÀ

Artanencs: és arribada l'hora solemne de retre l'homenatge degut an el gran Patriarca de l'edat mitja St Francesc d'Assís. Tot està a punt. Se son acabades les conferències preparatòries i ara ja som al tridu anunciat. Diumenge qui ve, dia 23, serà l'acabament d'aquestes festes centenàries i tots hem de fer lo possible de la nostra part, perque la conclusió sia així com cal.

El mes de gener serà estatenguany per nosaltres un més vertaderament franciscà, i podem estar segurs de que així hem complit més perfectament la voluntat del Sum Pontífic. Ell vol que els catòlics i, sobretot els terciaris, honorin llargament i magníficament St. Francesc, novell Adàn i segon Jesucrist. L'oportunitat d'aquestes festes no pot esser major. Passa pel mon, i el refresca, una onada de franciscanisme, els pobles han vibrat d'entusiasme en motiu del VII centenari de la gloriosa naixensa an el cel del Serafi d'Assís, se son alçats monuments que el recordin a les generacions futures, se son escrits llibres i organitzats certámens i festes literàries i religioses... I quant tot bull i tothom hi posa les mans, i el canten els poetes i els músics, i els reis i prínceps se dobleguen devant St. Francesc no és hora de romandre enderrerits i fer-hi falta a l'universal concert de lloances.

Aquest sant, únic en l'història de l'església, tèn el dó inefable d'atreure poderosament no sols els qui creuen sinó també els descreguts i allunyats de la veritat. Aixó ja li passava en vida. Tot el mon li corria darrera en tropell i com en túmulte, tots els volien veure i sentir-lo i pendre'l per mestre. Nou Orfeu, pel qual pareixia que el mon era retornat a l'ignocència primitiva, amic de les tórtors i dels anyells i aiximateix dels llops ferotges que feien carn en les ramades dels quals amansia amb la seva mirada dolça i son parlar enflamat de zel. Ell estimava totes les criatures, i totes les criatures, les qui tenen la llum de la raó i les qui no'n tenen, l'estimaven a ell i volien estarli subjectes com si fos llur senyor. El qui fou proclamat per sos companys de solaç rei de la joventut, després fou constituït com a rei de la creació, tant era d'amable i de simpàtic aquest juglar de Déu, enamorat de Déu i de Madona la Santa Pobreza, viuda i rebutjada per tothom d'ensá que s'era mort son primer espós Jesucrist.

La vila d'Artá també es sent atreta pel seu perfum de les seves virtuts heroiques i, com que és una vila Franciscana, vol demostrar una vegada més la seva estimació a St. Francesc i quedar be devant Mallorca.

El St. Patriarca s'ho mereix, el Papa ho vol i el nostre bon nom ho demana.

A Sant Francesc d'Assís

Oh St Francesc, puix sou mon
[pare]
ompliu-me el cor d'amor i pau,
i a mon entorn serà llum clara
la tenebror que ara em té esclau

Cajgut jo som dins un abisme
de dol, i plant i greu tristor,
trejs-m'eu, i ungiu-me amb el sant
[crisme]
del goig perfet interior,

vos qui el secret de l'alegria
a Fra Lleó vareu mostrar,
i per tothom qui vos seguia,
ereu fontana d'ambrosia
que no parava de ratjar.

Segon espós de la Pobreza,
com vos, amb ella em vull uní,
vull tirá a fons tota riquesa
perque ella no m'ha tirat a mi.

Feis-me llibert de tota cura,
com mos germans els gays aucells,
blanc com la neu qu'al cim fulgura
i mansuet com els anyells.

De l'aigua humil i preciosa
otorgau me'n l'humilitat;
sia ma vida profusa
com sa regor ho es pel prat.

Sia roent d'amor divina,
i tan encés com germá Soi,
que escalfa el mon i l'illumina
i és deva i colga quant Deu vol.

Si vos guiau la meua vida
n'estic segur d'arribá a port,
i que et rebre a la meua entrada
amb un somris, germana Mort.

Mes entretant feis que floresca
mon ca i le d'espumblers,
oh e po qui a Umbria fresca
va en florir els romagers.

Felx

Les conferències

El dia dels Reis a vespre donà la segona conferència el Mestre en Gai saber, i Catedràtic de l'Institut de Palma D. Josep Mª Tous i Maroto. La sala era plena de gom a gom. En feu la presentació el Superior dels franciscans d'Artá, el P. Ginard el qual retreu que entre les lectures que el tombaren cap al cooreu de la literatura nostrada, figuren els articles literaris "Trescant per lo seir", que'l conferenciant publicà dat la revista Mitjorn. Fa un gran elogi de la producció literaria del Sr. Tous i diu que creu un vertader acert l'haver convidat un poeta per parlar de Sant Francesc que fou l'encarnació vivent de la poesia.

Els aplaudiments que segueixen al bell parlament de presentació de P. Ginard s'enlassen amb l'oració amb que se saluda al Sr. Tous al aixecar-se.

M'es impossible ressenyar la seua conferència, i basta dir que la seua veu regatinà poesia durant mitja hora; seria vera poesia quant el públic se componetrà tant amo el que cada paragraf era aplaudit amo ver entusiasme i totho n sentia desig de que l'acte duràs hores i hores.

Havia estat mo'ta Artá, digué però mai havia parlat dins ell, i en sentia una nesidat perque deu a la nostra vila les primeres impresions i les primeres ciatives poètiques. Fa una superba descripció d'Artá, de s bels panorames que guarda la nostra vila amb sos olivars i serres pinars i hermites i sobre tot de les Coves.

Va desenrotllant els tres caires d' Artá que diu l'han atret, que son: l'amor a Maria les meravelloses Coves i l'esperit franciscà que's respira en la nostra vila tant guardadora de les tradicions patriarcalis. S'exten sobre la caritat i poesia de St. Francesc que tant influïren en l'estat mitjà; diu qu'avui tothom és admirador del St. i que ell parlo seguint el seu exemple.

A propòs dels P.P. Franciscans i del públic, de cada moment més cautivat per la bella paraula del poeta, recita les poesies *La lletania dels rosers Devant un vell pergami*; *A mi hija, Hermana de la Caridad* y *Los Reyes pasan* ressonant una gran ovació derrera cada una.

Poques vegades se presenten ocasions, en la nostra vila, de poder escoltar persones de la talla del Sr. Tous i tothom agraiex a's P.P. Franciscans tal oportunitat que li han depa-

—LA DEL DIA 12—

Fou donada aquesta per President de la Joventut Integrista de Palma D. Antoni Vilalonga a la mateixa sala de les Obreres de S. Josep, amb el caràcter d'acte ple de sriedat, com les demés, propiats de gent de totes les classes socias estimadores de lo profitós. En feu sa presentació el mateix Rt. P. R. Ginard que com usá durant les gracies i l'enhorabona al públic que amb la seua assistencia a la fe i a votar els profetes de mal any que creuen qu'Artá no s'agradava d'actes austers.

Explica els fins de l'integrisme, que vol restablir el reinat de Jesucrist i defensa sempre la veritat íntegra, i pura, sense barrejar tintes. Esser president d'una societat que du aquest programa, diu molt a favor de la persona que va a parlar. Grans aplaudiments se tributen a Rt. P. Ginard que se prolonguen al alzar-se el or. Una longa el qual comença fent forma de claració d'integrista i de terciari franciscà, retreguent que fins el fundador de l'integrisme D. Ramón Nocedal al morir no se li posà altre títol que *terciari franciscà*.

Describe el quadre inspiradíssim d'en Murillo que tant bé sapigué sintetisar l'amor de St. Francesc a Jesucrist. Amb quatre bells paragrafs describe la excecitat de la vida de St. Francesc, qu'amb s'abnegació, caritat i despreci a la riquesa fou un vertadera imitació de Crist, que donà vida pràctica a tots als consells i paraboles del evangeli. Conta algunes anécdotes de les Floretes de St. Francesc i diu que la parabola de la Perfecta alegría i un capítol de St. Mateu semblen passatges germans d'història franciscana.

Fa referència a l'Enciclica del Papa que recomana se procuri en tot recordar la vida i exemple de St. Francesc i l'orador indica la manera com avui tothom se ocupa del Franciscanisme, però que molts falsegen el ver esperit franciscà mostrant-lo just com enamorat de la naturalesa com un poeta, i diu qu'el St. Patriarca veia en totes les criatures instruments de Deu, i que son esperit fou el conjunt de virtuts heroiques que'l feien semblant a Jesucrist i ensemps que li daren l'immortalitat.

Diu que la santitat pot existir sense que cap manifestació externa la reveli. Qui sap quants n'hi ha cre mateix de sants dins el mon, en palaus i cabanes, convents i hospitals i a propòsit retreu el cas de Méxic aont molts de catòlics moren en defensa de la fe cristiana.

No deixem passar, diu, les festes centenaries just admirant a Francesc Bernardone, sinó que anant a la per-

fecta imitació de les virtuts del Sant surti un estol de bons terciaris e de bon freres i demana que tois ajuntem les nostres oracions perque no demanem qui als nostres germans mexicans la formaleca necessaria per confessar la fe de Jesucrist.

Els aplaudiments qu'havien sonat entre i entre dels més bells pensaments de la conferència, se transformaren en ovació al final d'ella, rebent també moltes felicitacions.

No di ponguem de prou espai deixam pel nombre qui ve, la ressenya de les altres dues.

Horari de les festes religioses

Air dijous, començà en el coavent un triduo solemne dedicat a Sant. Francesc. A les 6 i mitja se rosà la corona franciscana. Després hi higué un exercici an el gran Patriarca amb Pare nostres cantats i himnes franciscans, i tot seguit sermó per Mn. Jaume Sastre.

Avui i demà a vespre com el dijous.

Diumenge, dia 23, a les 7 i mitja, Comunió general pels terciaris i devots de St. Francesc. Celebrará la missa Mn. Jaume Sastre i ferá una plática abans de la Comunió.

A l'Ofici hi assistirá el Magnific Ajuntament d'aquest pobble i oficiará probablement l'Ilm. i Rm. S. Bisbe de La Goajira (Colombi.) A les 9 i mitja comensará tercià i a les 10 missa solemne amb sermó pel Molt Ilre D. Antoni Sauchó, canonge de la Seu de Mallorca. Al vespre la funció comensará a la mateixa hora de cada dia. Hi haurá la conclusió de les festes amb sermó pel mateix predicador del matí.

En la vigilia de St Antoni

La costum fa que a molts de pobles de Mallorca la vigilia de St Antoni Abat sta de les més divertides. Artá també rét el seu tribut a la tradició.

Enguay el vent que havia bufat tot lo dia, horabaxet minvava sa força i fent-se un pic sufrible donà lloc a que els vehins sortissen de casseva per a divertir-se amb els nombrosos fogarons que arreu, per tots els indrets de poble s'havien encesos. L'innocent avalot que's movia a l'entorn de les flammades nos fa pensar en lo tranquil·lilat d'esperit de que gaudeix un poble aont no hi és arribada l'ona del vici, les ones sensualistes que aneguen les poblacions grans que es diven modernes.

Els pobles que, com el d'Artá, conserven pura la seva ànima, troben un gros plaer ençonant cançonetes a St Antoni tot arremolinant-se vora l'escalfor amorosa dels fogarons, mentres que aquelles poblacions que anomenam més avançat, es corre de la podridura les priva de sentir en totó amb aquells suaus espais l'alegant lo que no pot trobi un cos escaia pels més rennats malviciats, inventen els més endiraonats *cabaquets* amb els *foxtrots* i *charlestons*.

¡Oh quin cop de vista devia oferir Artá vist de dalt el putxet de St. Salvador amb tanta fogalada escampada per la vila! Allà dalt devien arribar els ecos de les cançons a Sant Antoni com a preg de que la Verge de Sant Salvador conservi sanes les costums d'aquest poble.

I mentres la gent s'entrega a la bulla se vouen caminar per aquets carrers, persones que pareixen indiferents a l'avalot; no és que no sentin simpatia per la festa que's fa a St Antoni, però St Francesc d'Assís, l'idea d'honrar també aquest Sant en son centenari, els domina i van a escoltar la conferéncia que aquell vespre dona el Sr Barò de Pinopar.

A l'estatja de les Josefines s'hi ha replegada una distingida generació desitjosa de no deixar perdre una sola parauleta de les molt acertades que diu el noble seayor que, per honrar al Xerafi d'Assís se molesta a prendre llarg viatge veuguent a Artá i deixant sentir sa seva autorizada paraula.

Pels carrers, gloses a St Antoni Abat i dalt l'espayós casal s'hi canten himnes a St Francesc d'Assís. Tot Artá respira devoció i el seu ambient se purifica.

TRAGINER

REGISTRE

NAIXEMENTS

Dia 2—Catalina Fuster Coriés fya de Francesc Ranzere i Francisca.

3 Antoni Bisbal Canto fyy de Damià Nyeco i Margalida Mossosa

4 Francisca Juan Vaquer fya de Bartomeu i Francisca del carrer de Era-Veya.

4 Cabriel Marc Berga fyy de Jaume i d'Apolonia, de Sa Colonia.

8 Miquel Guart Femenias fyy de Miquel de Son Calletes i de Catalina

9 Berta Surda Carrion fya de D. Josep Surda (a) Tafona i D^a. Josefina.

11 Llorens Mestre Ginard fyy de Pere Josep Puig y Aina Maria Vives

17 Rafel Piris Gelabert fyy de Rafel Piris de Sa Sorrieta i Barbara.

DEFUNCIONS

Janer 7—Gabriel Moyá Servera (a) Tasá, de 78 anys, Casat, de Uramia.

14 Catalina Ciselles Coll, (a) Sollerica; de 37 anys, de Bronco pneumonia gripal.

15 Josep Nicolau Bauzá (a) Canetes, de 78 anys, viudo, de Bronco pneumonia.

MATRIMONIS

Dia 8 gener—Vicents Piris Servera (a) Piris amb Margalida Llaneras Lliteras (a) Sua, fadrins.

8 Pere Juan Font Cursach (a) de Sa Caseta amb Barbara Ginard i Lliteras (a) Esxau, fadrins.

MILLORA

Al reduir el tamany del nostre periodic va causar una impressió tan rara, que molts de suscriptors nos han suplicat un altre canvi al que hem accedit no sols fent-lo de tamany una mica major sinó també en paper ploma. Així, és encuadrable i pot anar més. Per altre part sempre que l'afluencia d'originals nos apuri suprimirem la plana d'anncis amb lo qual els suscriptors teniran tanta lectura com abans.

BENVENGUTS

Despurs-ahí arribaren de regrés de son viatge a l'América del Sur D. Francesc Fortesa (a) Juseped i sa germána Doña Rosa. Sien Benveneguts.

Mort del P. Llompart

Dia 18 a mig matí, les campanes del convent anunciaven la mort del Superior dels PP. Franciscans el M. Rt. P. Miquel Llompart Ramis, que per millor cuidar de sa salut fou traslladat a Palma, i aont morí el 17 a les 5 mitja del capvespre després de molt llarga i penosa malaltia que sufri com un sant, corresponguent a la santedat de la seva vida, que fou sempre un exemple pels seus germans en religió i per quants el tractaren. Contava sols 27 anys, ben-emplats en l'estudi i la practica de la virtut. Aquí era molt estimat de tothom i per tant sa mort es es-tada molt sentida. Deu segurament li haurá premiat en la Gloria eterna la seva virtut i els seus sufriments. Avui li diuen en el convent l'Ofici funeral.

Expressam el nostro sincer condol a la Rda. Comunitat de PP. Franciscans i a sa família.

(A. C. S.)

La diada de Sant Antoni

Con cada any, el nostro poble ha estat fet a la tradició, celebrant la tan popular festa dedicada a St. Antoni Abat. Els corns, picarols i dimoniets de la vijtada anterior no han escassetjat. De foguerons n'hi ha haguts menos, sols una trentena, però eren grossissims casi tots; sembla que se provaven a veure qui'l feria més gros. El del caie de Can Miquel Escóá, el de Can Corona i el de la Plasse-ta del Marxando, eren montanyes de soques enceses. El primer s'encengué ja a la una del capvespre i durá la nit. La acompanyada a Completes fou freda perque sense música no resulta gaire. Havia fet vent tot lo dia i el vespre s'asserená; la lluna lluia si convidava a sortir a recorre els foguerons. Moltíssima de gent heu feu.

Al en emà dematí se feu la qualcada, que no aná gaire animada. En el beneir, total heí havia 45 bisties. Se feu venir la Banda de Capdepera. No hi hagué tampoc cap col·la de cantadors de s'argument. Els dimonis, però heu animaven tot. Bren molt saltadós. L'Ofici fou molt solemne. L'església estava plena; se cantá la Missa d'àngels i el Rt. D. Josep Sancho de la Jordana fva fer un sermó preciós. La capella del Sant estigué tot lo dia plena de ciris cremant fou molt visitada. El capvespre heí hagué Vespres i Completes.

Deu vulga que mai demanqui una festa tan típica i tant simpática. Molts d'anys

De Son Servera

Com anunciarem en el número anterior, tengué lloc diumenge 16 del corrent a la Plaça de San Juan la representació de les populars escenes dels Reis de Orient per uns quants joves aficionats d'aquesta vila.

La concurrència an aquest acte fou molt numerosa. Tothom elogia molt l'actuació dels joves a qui nos referim per lo bé que heu feren.

Dia 20 anaren a St. Llorens des Cardassar a donar la mateixa funció a n'el Teatre de la vila veïnada contractats per l'empresari Sr. Bujosa.

Amb la solemnidad acostumada se celebrá la festa que cada any solem dedicar a St. Antoni Abat. A la missa major celebrada pel R. D. Miquel Puigros, predicá el P. Mojer franciscà resident a Artá. La música que dirigeix D. Juan Llitas prengué part en la capta del dematí, coalcada i ben dició, lo mateix que a la processó d'el decapvespre.

Ens ha visitat, si be amb caràcter relativament benigne la malaltia de grip. Afortunadament l'indisposició no dura molts de dies; els atacats han estat molts.

Casament: Llorens Servera (a) Voreta amb Francisca Vives (a) Cama. Defunció: Catalina Sureda (a) Surella, de malaltia crónica, d'edat molt avançada.

De CANOSTRA

DEL TEMPS

Ha fet una desena molt variable, que casi ha semblat de mars si no fos per l'intensitat del fet que cada dia s'ha sentit de bon leveres. Darrera dia de sol, ha seguit un de

nigulat i bruscós que a lo millor ha acabat amb una ventada forta i freda, i així la major part de la desena. El dies 18 i 19 ha fet un temps tempestuós.

BENVENGUT

Després d'estar a fora una temporada, la setmana passada a la nostra vila el Sr. Batle D. Josep Sureda Blanes. Sia ben arribat

ESTAT SANITARI

Han anat amb augment els atacats de grippe, de manera que casi no hi ha cap familia sense que tenga o haja tenguts atacats. En general és de caràcter molt benigne. Se redueix a fer dos o tres dies de llit. No obstant heí ha hagudes derivacions gripals qu'han produides algunes de les morts que ressenyam més avall.

MORTS

Dià 14 horabaixa, atacada de grip, morí la mestressa Catalina Casellas (a) Sallerica, esposa de Mestre Bartomeu Torres picapedrer.

—En la matinalada del 15, se digué qu'havien trobat mort En Pep Cantos. Efectivament feia dos dies que jela de dengue. Na Maria se germenava, al aixecarse vegé que no deia res i cregué que descansava. Al anar hi el medge, li digué que a prima nit havia estat desficiós pero que dematinada s'havia aquietat. El medge entrá a veure'l i el trobá mort. L'Extrema Unció no hi fou a temps.

—Dia 18, devés les 7 del matí, tocreu una Extremunció. Al punt s'escampá la nova de que era per Juan Recuit, que s'havia colgat ben bo (el vespre abansera en el café) i en sa nit cridá sa dona, porque li fes comanilla; al dur-li el trobá ja sense sentits. Tengué també mort repentina.

A col sien tots ells i Deu doni a ses respectives families consol i resignació.

ALTRES MORTS

També morí dia 15 de llarga malaltia, Na Catalina Sureda fadrina, fia dels amos de Can Cruya de Sa Torre,

—Dia 19 a vespre, morí també Doña Margalida Femenias Cu sach Mestra, que dedicá tota sa vida a l'ensenyansa particular. Tenia 67 anys.

Feia molt de temps que patia cruel malaltia que sufrí amb resignació. Al celsia i rebín sos parents, especialment son nebot l'exbatle D. Andreu Femenies el nostro condol.

A Palma morí dia 12 a l'edat de 87 anys la virtuosa i noble senyora Doña Maria Antonia Sureda i Sancho de la Jordana Viuda de Ramis d'Aireflor després de rebre els Sants Sacraments i la benedició apostólica.

Expressam a sa familia, particularment a son nebot el Rt. D. Josep Sancho Pvre. l'expressió del nostro sentiment. Al celsia.

MESTRE

Es estat nombrat mestre interí d'una secció de la nova Escola graduada de Felanitx el nostro amic i paísá D. Pere Grau Golebert.

COMPRA DE SOLARS

Sabem que s'ha formalisada ja la compra del nou solar per l'escola graduada que s'ha de construir a la part ponentina de la Costa de St. Salvador.

JUNTA GENERAL

Els Consells de la Caixa Rural han acordat celebrar la sessió ordinaria de la Junta General el dia 30 d'aquest mes a les cinc del capvespre.

En ella s'hi llegirá el moviment de comptes de l'any finit 1926, que sembla han tenguda una marxa progressiva i ha donat un important benefici. També en ella s'hi ferá la renovació del personal que deu cessar.

I, segons se veu, al final se exposará el nou programa de organisió del treball social que pensa desenvolupar la nova Comissió que per aquest fi s'ha creada.

Si Deu ho vol, heí assistirá el seu benemérit fundador Rt. P. Fra Pere J. Cerdá. T.O.R. que parlará en aquest acte.